

АКАДЕМИК ЛИЦЕЙДА ЭЛЕКТРОН ТАЪЛИМ ВА МУЛЬТИМЕДИА КЎРИНИШДАГИ ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ

Куралбаева А.Т.

ЧДПУ Академик лицейи Информатика фани ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Академик лицейда информатика ўқитишда электрон таълим ва мультимедиа кўринишдаги ўқитиш усуллари, хусусан электрон таълимнинг фойдаси, мультимедиа ўқитиш методлари, визуал материаллар, визуал материалларнинг тадқиқ этилиши, мураккаб маълумотларни соддалаштириши, визуал материалларнинг турлари, визуал материаллардан фойдаланишнинг афзалликлари, онлайн симуляциялар тўғрисида маълумотлар берилган.

Калит сўзлар: *Мослашувчанлик, ресурс, мультимедиа, инфографика, интерактив платформалар, онлайн платформалар, мобил иловалар, визуал элементлар, схемалар*

METHODS OF TEACHING IN THE ACADEMIC LYCEUM IN ELECTRONIC LEARNING AND MULTIMEDIA FORM

Kuralbaeva A.T.

Teacher of Computer Science, Academic Lyceum of ChDPU

ABSTRACT

This article provides information on the methods of teaching computer science in the Academic Lyceum in electronic learning and multimedia form, in particular, the benefits of electronic learning, multimedia teaching methods, visual materials, the study of visual materials, simplification of complex information, types of visual materials, the advantages of using visual materials, online simulations.

Keywords: *Adaptability, resource, multimedia, infographics, interactive platforms, online platforms, mobile applications, visual elements, schemes*

КИРИШ

Академик лицейлар замонавий таълим тизимида муҳим ўрин тутади. Улар олий таълимга тайёрлаш бўйича талабаларга шахсий ривожланишда ёрдам беришга қаратилган. Электрон таълим ва мультимедиа ўқитиш усуллари, инсон ресурслари ва технологияларни самарали интеграциялаш орқали, бу жараённи янада самарали қилиши мумкин.

1. Электрон таълимнинг фойдаси

Академик лицейларда электрон таълимнинг асосий афзалликлари:

- **Мослашувчанлик:** Талабалар дарсларга ўз вақтида ва жойда қатнаша олишади, бу уларнинг ўзининг индивидуал графиклари билан мослашишини таъминлайди.

- **Ресурсларга осон кириш:** Талабалар интернетдаги дунё миқёсидаги ресурсларга осон кириш имконига эга, бу уларнинг маълумот олиш самарадорлигини оширади.

- **Таълимнинг танлиши:** Талабалар интерактив материаллар ва онлайн тестлар билан ўз билимларини бўш вақтида ривожлантиришлари мумкин.

2. Мультимедиа ўқитиш методлари

Академик лицейларда мультимедиа ўқитиш методлари, тақдим этилаётган мавзунинг ўзлаштиришда муҳим аҳамиятга эга:

Визуал материаллар: Графиклар, анимациялар ва видеоларнинг интеграцияси мураккаб концепцияларни тушунтиришда ёрдам беради.

Визуал материаллар мультимедиа ўқитиш методларининг муҳим қисмини ташкил қилади. Улар кўргазмаларни контентни тақлиф этиш орқали маълумотларнинг самарали ўрганилишига ёрдам беради. Визуал материалларнинг интеграцияси, билимларни визуализациялаш ва концепцияларни тушунтиришда энг самарали усулларни беради.

- Визуал материалларнинг тадқиқ этилиши

Визуал материаллар, шу жумладан графиклар, расмлар, анимациялар, схемалар, видеолар ва интерактив элементлардан иборат. Улар асосан:

- **Мураккаб маълумотларни соддалаштириш:** Визуал контент маълумотларни тез ва осон устида тушуниш имконини беради. Масалан, статистик маълумотларни графиклар ёрдамида кўрсатиш.

- **Тушунча анжомлари:** Концепцияларни блок-схема ёки анимация керак бўлган ҳолларда аниқлаб бериш.

- Визуал материалларнинг турлари

- **Графиклар ва диаграммалар:** Статистик маълумотларни, таҳлиллар ва маълумотларни осон ўрганишга ёрдам беради. Мисол: диаграммалар, пайланмалар.

- **Схемалар:** Мураккаб система ёки жараёнларни визуализациялаш учун фойдаланилади. Масалан, биологияда система ва процесслар.

- **Видеолар:** Маълумотларни интерактив намоиш этишда фойдаланилади. Видео таълим материаллари классдаги матн билан мос тушунтирувчи тажрибаларни кўрсатиш учун ушбу восита бўлиши мумкин.

- **Инфографика:** Мурраккаб маълумотларни визуал тарзда кўрсатиш учун фойдаланилади, маълумотлар ва статистикаларни визуал равишда тақдим этади.

- **Визуал материаллардан фойдаланишнинг афзалликлари**

- **Тушунчаларни яхшилаш:** Визуал воситалар воқеалар ва маълумотларни тушунишни яхшилайти, бу эса талабаларнинг билим олиш жараёнини самаралилаштиради.

- **Креативликни рағбатлантириш:** Визуал материаллар билимларнинг ижодкорлик билан интеграцияланишини таъминлайди.

- **Ўзлаштиришни осонлаштириш:** Ижоди охириги натижани кўриш талабаларнинг билимларни ўзлаштиришини ёрдам беришини оширади.

- **Мисоллар ва ўқитишда кўрсатилиши**

- **Информатика:** Алгоритмларни блок-схемалар ёрдамида кўрсатиб бериш.

- **Физика:** Механик жараёнларни анимацияларнинг ёрдамида тушунтириш.

- **Жихозлаш:** Графиклар орқали иқтисодий маълумотларни тақдим этиш.

- **Интерактив платформалар:** Талабаларнинг ўзини бошқариши ва муаммоларни ҳал қилишда иштирокини кучайтиради. Мисоллар: Quizlet, Kahoot ва Google Classroom.

- **Онлайн симуляциялар:** Масалан, лаборатория тажрибалари кўпинча симуляциялар орқали ўтказилиши мумкин, бу уларнинг самарали ривожланишига ёрдам беради.

3. Технологик воситалар

Академик лицейларда самарали таълимни таъминлаш учун қўлланиладиган технологик воситалар:

- **ЛМС (Learning Management System):** Moodle, Google Classroom ва Blackboard каби платформалар. Уларнинг ёрдамида таълим жараёнини ташкил қилиш, контентни тақдим этиш, баҳолаш ва аналитикалаш мумкин.

ЛМС, ёки уйғун ўқитиш тизими (Learning Management System), таълим жараёнини самарали бошқариш учун мўлжалланган веб-платформалардир. Улар ўқитиш, баҳолаш ва талабаларнинг билимларини мониторинг қилиш учун интерактив муҳитни яратади. ЛМС ҳақида қизиқиш билан ёзинг:

- **ЛМСнинг асосий функциялари**

- **Таълим контентни бошқариш:** Ушбу тизимлар ўқитиш материалларини (документлар, видеолар, тестлар ва бошқалар) юклаш, улаш ва ташкил қилиш имконини беради.

- **Интерактив алоқа:** Студентлар ва ўқитувчилар ўртасида баҳслар, интервьюлар ва мувозанатлар ташкил этиш имкони.
- **Баҳолаш:** Тестлар, имтиҳонлар ва вазифаларни ташкил қилиш ва автоматлаштириш, натижаларни кузатиш.
- **Аналитика:** Талабаларнинг ва ўқитувчиларнинг таълим жараёнидаги фаолиятини аниқлаш, педагогик таъсирни баҳолаш.
 - **ЛМС турлари**
 - **Moodle**
 - **Топшириқ:** Moodle – очик манба (open-source) ЛМС. У олий таълим муассасалари ва школа таълимидир.
 - **Афзалликлари:** То‘лиқ муносиблашувчан, мослашувчи, курсларда видеолар, форумлар ва тест модуллари билан жорий фойдаланилади.
 - **Функционалик:** График таймерлар, имтиҳон баҳолаш системаси ва муайянлашган тазйиқли ривожланиш.
 - **Google Classroom**
 - **Топшириқ:** Google Classroom таълим жараёнини янада соддалаштириш учун Google томонидан таклиф этилган. У мавжуд Google akkaунтларини севишини ёрдам беради.
 - **Афзалликлари:** Интуитив интерфейс, осон курсатилган вазифалар бўйича техникалар.
 - **Функционалик:** Онлайн тасвирлар, имтиҳонлар, операция дастурлари, дэрусларда иштирок этувчи ёзувлар.
 - **Blackboard**
 - **Топшириқ:** Blackboard – корхона таълими учун махсус мўлжалланган ЛМС. У олий таълим муассасаларида кенг тарқалган.
 - **Афзалликлари:** Унинг функционалиги талабалар ва ўқитувчилар фикр алмашинувиҳа амалидир.
 - **Функционалик:** Тадқиқотлар, тақдимотлар, жонли класслар ва баҳолашнинг автоматлашган воситалари.
 - **ЛМСнинг хусусиятлари**
- **Бошқарув:** Ушбу воситалар талабаларнинг таълим жараёнини индивидуаллаштириш, уларнинг ўрганиш даражасини ажратулаш ва индивидуал кўмаклашишимизни таъминлайди.
- **Ижодий мулоқот:** Интерактив форумлар, чатлар ва муайян патент услуги мустақил юритиши таълим жараёнини рағбатлантиради.
- **Вебинарлар:** Жонли лексияларни ўтказиш талабалар билан интерактив алоқа ўрнатишда самарали.

- **Савол-жавоб платформалари:** Талабаларнинг саволларига жавоб бериш учун форумлар ва чатлар ташкил этиш, уларнинг ўрганиш жараёнини яхшилайти.

4. Мотивация ва чегаралар

Электрон таълим ва мультимедиа кўринишдаги ўқитиш методлари талабаларнинг мотивациясини оширишда муҳим:

- **Интерактив контент:** Мультимедиа воситаларини фойдаланиш талабаларнинг қизиқишини оширади, уларнинг ўрганиш жараёнига фаол иштирок этишини таъминлайди.

- **Индивидуал таълим:** Талабаларнинг индивидуал қизиқишлари, мослашувчанликлари ва даражаларини ҳисобга олиш.

Чегаралар:

- **Технологик инфратузилма:** Электрон таълим воситаларини самарали ишлатиш учун зарур технологияйи ва муносиб муҳитнинг бўлиши.

- **Талабаларнинг технологик мослашувчанлиги:** Баъзи талабаларнинг электрон ресурслардан фойдаланишдаги салоҳиятлари турлича бўлиши мумкин.

ХУЛОСА

Академик лицейларда электрон таълим ва мультимедиа кўринишдаги ўқитиш усуллари талабаларнинг билим олиш, ижодкорлик ва муҳокама қилиш салоҳиятларини ривожлантиришга ёрдам беради. Улар замонавий таълим муҳитига мослашиш, креатив фикрлашни рағбатлантириш ва таълимдаги самарадорликни ошириш учун муҳим аҳамиятга эга.

Визуал материаллар мультимедиа ўқитиш методлари учун асосий восита ҳисобланади. Улар тўғри фойдаланилганида, билимларни аниқлаштириш, тушунтириш ва эслатиш борасида талабаларнинг самарадорлигини сезиларли равишда оширишга ёрдам беради. Талабалар учун мавзунинг қизиқарли ва интерактив бўлиши буни янада мақсадга мувофиқ қилиб кўяди.

ЛМС (Learning Management System) – юқори самарадорликда таълим жараёнини бошқариш, таълим материалларини ташкил этиш, баҳолаш ва талабаларнинг энг яхши академик натижаларини таъминлаш учун зарур инструмент ҳисобланади. Moodle, Google Classroom ва Blackboard каби платформалар таълимнинг самарадорлигини ошириш, талабаларга узлуксиз таълим муҳитини яратиш ва тажрибани ривожлантириш учун фойдали воситалардир.